

Elisabeth ("tante Ellie") Knippenberg
HET ROOIE KASTJE

Geen kwaad woord over de tijd van voorkeur en bevoogding, "*honni soit qui mal y pense*".

In de bestuurskamer van de bibliotheek verborgen stond een kastje van rood glanzend gelakt hout. De bewaakster daarvan, met sleutel, was de directrice. Dat zogenaamde "rooie kastje" bevatte de voor die tijd "streng voorbehouden lectuur". Zoals bijvoorbeeld enige boeken van A.M. de Jong "*Merijntje Gijzen's Jeugd*" en vervolgen, met welke werken "omzichtigheid geboden werd" volgens het Lector-repertorium. Eveneens de romans van Sigrid Undset "*Jenny*" en "*Lente*" verdwenen als "gevaarlijke, niet voor iedereen geschikte lectuur" veilig in het rooie kastje. Verder de romans van M. Szekely-Lulofs "*Rubber*" en "*Koelie*"; van Vicky Baum "*Menschen in het hotel*"; van Pearl Buck "*Paviljoen der vrouwen*"; van Lode van der Schelde "*Waar de populieren fluisteren*". Etcetera.

In het kort kwam het hierop neer, dat boeken waarin sprake was van anti-clericalisme of zelfmoord of ongeoorloofde sexuele omgang taboe waren voor de gemiddelde lezer. Veel boeken kreeg de bibliotheek ten geschenke van notabelen onzer gemeente, en een gegeven paard ... nietwaar. Ook de nieuw aangekochte boeken werden voorlopig in het rooie kastje opgeborgen, wat niet weet wat niet deert. Als de gewone lezer dan naar zo'n boek vroeg, zei de directrice "nee, nee, dat is er nog niet". Zij handelde als verantwoordelijke persoon naar eigen inzicht, waarbij de gemiddelde lezer er bekaaid afkwam. Maar als op maandagmiddag vriendinnen met strooien-hoedjes-en-voiles binnenzwermden, bestuurs- en andere leden van een sociale vereniging, dan ging het rooie kastje wel open. De sociale upper-ten meende op alles voorrang te hebben en waande zich automatisch ook tot de intellectuelen te behoren, tot de "terdege gevormde ervaren lezers".

En een sterke vrouw die niet voor hautain vriendinnen-gesnater zwicht! Een keer had een lezer gaatjes geprikt in de krant en zo deze zwakheid letterlijk doorzien. Hij was woedend, maar evengoed werd hem het gevraagde boek geweigerd met de nooit falende beroeps-tactiek "maar dat boek is besproken, meneer". Herhaaldelijk werden, met of zonder succes, veroveringspogingen gedaan op de begeerde inhoud van het rooie kastje. Maar uiteindelijk was het toch een overwegend angstige zorg die de sleutel zo diep verborgen hield in de fluwelen handtas van de directrice.

De boeken uit het rooie kaste zijn tenslotte toch nog versleten, hoewel niet kapotgelezen. En een heuse nostalgie is mij gebleven naar het gehacketak, de spanning en de ruzie soms rondom het rooie kastje, als een van de weinige vormen van pep in het zo saaie bibliotheekleven van toen.